

Sygn. akt I C 839/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: st. sekr. sąd. Wojciech Charciarek

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2017 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa C. P. i J. P.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie

- 1) ustala, że umowa kredytu gotówkowego nr (...), zawarta w dniu 30 lipca 2013 r. pomiędzy (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w G. a C. P. i J. P., jest nieważna;
- 2) zasądza od (...) Bank Spółki Akcyjnej w W. na rzecz C. P. i J. P. solidarnie kwotę 3.017 (trzy tysiące siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu rozpoznawczym w pierwszej instancji i w postępowaniu zażaleniowym.

Sygn. akt I C 839/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 lipca 2015 r. złożonym do Sądu Okręgowego w Łodzi powodowie J. P. i C. P. wystąpili przeciwko (...) Bank (...) S.A. w (...) Bank S.A. w W. m.in. o „unieważnienie” (o ustalenie nieważności) umowy kredytu gotówkowego z dnia 30 lipca 2013 r. zawartej z (...) Bankiem (...) S.A. w G. działającym za pośrednictwem pośrednika kredytowego Agencji (...). K.. Zgodnie z umową powodom udzielono kredytu w kwocie 38.123,38 zł. Uzasadniając swoje żądanie strona powodowa podała, że przedmiotowa umowa została przedstawiona powodom do podpisu bez ich wiedzy i zgody wraz z umową pożyczki zawartej z (...) Bank S.A. we W., na której zawarcie powodowie wyrazili zgodę. Do podpisania umowy doszło na skutek wyzyskania niedoświadczenia i nieporadności powodów, a także wprowadzenia ich w błąd co do czynności prawnej przez córkę E. N.. E. N. została skazana prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z art. 286 k.k. na szkodę powodów. Strona powodowa podała, że podstawą do uznania, że umowa jest nieważna jest: podstępne wprowadzenie powodów w błąd, zawarcie umowy w celu przestępczym oraz wyzysk powodów. /pозew- k. 2-10/

Zarządzeniem z dnia 24 listopada 2015 r. pozew przeciwko (...) Bank S.A. został wyłączony do odrębnego postępowania.

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2016 r. postępowanie w sprawie niniejszej zostało zawieszona i podjęte z udziałem (...) Banku S.A. w W..

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lipca 2016 r., zmieniającym postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2016 r., sprawa przeciwko (...) Bank S.A. w W. została przekazana do rozpoznania tutejszemu Sądowi. /zarządzenie- k. 95, postanowienie- k. 176, k. 204/

W piśmie procesowym pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Zarzucił, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa, a powodowie uchybili terminowi do poinformowania pozwanego o wadzie oświadczenia woli. Wskazał, że powodowie działali ze świadomością podpisywanej umowy i mieli możliwość odstąpienia od niej w terminie 14 dni. /pismo- k. 251-258/

Na poprzedzającym wydanie wyroku terminie rozprawy strony popierały zaprezentowane stanowiska. /protokół- k. 313-317/

Sąd ustalił:

Zadłużenie E. N. będącej córką powódki z tytułu zaciągniętych kredytów wynosiło około 80.000 zł. W celu spłaty zadłużenia E. N. zaciągała nowe zobowiązania, w tym zawierała kolejne umowy kredytowe. W lipcu 2013 r. dowiedziała się o działalności przedsiębiorstwa pomagającego w wychodzeniu z długów i pośredniczącego w zawieraniu umów z bankami działającego pod nazwą EL G. z siedzibą przy ul. (...) w Ł.. Przedsiębiorstwo to było powiązane z pośrednikiem kredytowym prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) E. K. z siedzibą we W.. E. N. udała się do siedziby EL G., gdzie polecono jej przynieść dokumenty dotyczące zadłużenia. Pracownik firmy poinformował ją, że nie może uzyskać kredytu z uwagi na istniejące już zadłużenie, ale może przyprowadzić kogoś z rodziny w tym celu.

E. N. została poinformowana, że ewentualna pożyczka zostanie udzielona jej rodzicom, ale tylko na okres trzech miesięcy, a następnie zostanie „przepisana” na nią. Po spłacie zadłużenia wobec wierzycieli E. N. miała zostać wykreślona z BIK i uzyskać kredyt, który pozwoli uregulować należność z tytułu pożyczki. E. N. poprosiła swoją matkę C. P. i jej męża J. P. o to, by za pośrednictwem wymienionej firmy zaciągnęli dla niej kredyt na kwotę 19.600 zł. W rzeczywistości E. N. chciała jednak uzyskać wyższą kwotę tj. około 100.000 zł i wprowadziła powodów w błąd co do tego, jaka umowa ma zostać przez nich zawarta. E. N. nie poinformowała ich, że na miejscu zostaną im przedstawione do podpisania umowy kredytowe na wyższe kwoty. Udała się wraz z powodami do wymienionej siedziby pośrednika EL G., gdzie poinformowano powodów, że E. N. otrzyma potrzebną pożyczkę, jeżeli to oni podpiszą umowę. /bezsporne; zeznania świadka E. N.- k. 245-249; protokół przesłuchania podejrzaney- k. 125-127 zał. akt IV K 315/15/

W dniu 30 lipca 2013 r. powodowie ponownie udali się wraz z córką powódki E. N. do siedziby pośrednika EL G.. Podpisali druki wniosków o udzielenie kredytu, w których podano m.in. źródła ich dochodów w postaci emerytur pobieranych: przez powoda w kwocie 1.762,70 zł miesięcznie, a przez powódkę – w kwocie 1.492,10 zł miesięcznie. Pod treścią wniosków podpisała się działająca w imieniu pośrednika A. D.. /bezsporne; wniosek- k. 279, 288; zeznania świadka J. Z.- k. 243-245; zeznania świadka E. N.- k. 245-249; protokół przesłuchania podejrzaney- k. 125-127 zał. akt IV K 315/15/

Wnioski zostały przesłane do weryfikacji do Banku (...) S.A. w G. drogą elektroniczną. Bank wyraził zgodę na zawarcie umowy kredytu. /bezsporne; korespondencja elektroniczna- k. 285-286/

Po uzyskaniu zgody na udzielenie kredytu pracownik firmy pośredniczącej przedstawił powodom do podpisania szereg dokumentów. Dokumenty były okazywane powodom w pośpiechu, a powodowie byli proszeni o ich natychmiastowe podpisanie. Pracownik firmy informował powodów jedynie o tym, że umowa dotyczy kwoty około 19.000 zł i zapewniał powodów, że nie mają się czego obawiać.

Powodowie ufając córce i osobom pośredniczącym w udzielaniu kredytu, a także z uwagi osłabiony wzrok, nie przeczytali podpisywanych dokumentów. Podpisy składali w miejscach wskazywanych przez pracownika firmy. Byli przekonani, że zawierają jedną umowę kredytową dla E. N. opiewającą na kwotę około 19.000 zł.

W rzeczywistości powodowie podpisali dwie umowy, w tym umowę kredytu gotówkowego nr (...) „przeznaczonego częściowo na spłatę zobowiązań finansowych” zawartą z (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G.. Na podstawie przedmiotowej umowy bank udzielił powodom kredytu w kwocie 38.132,38 zł z przeznaczeniem częściowo na spłatę zobowiązań finansowych w banku (...) S.A. w kwocie 4.312 zł oraz sfinansowania kosztów usługi pośrednika kredytowego. Prowizja pośrednika wynosiła 5.339 zł. Umowa była zawierana za pośrednictwem firmy (...). K. z siedzibą we W.. Ostatecznie kwotą postawioną do dyspozycji kredytobiorców zgodnie z umową była kwota 25.373, 59 zł. Oprócz umowy wśród przedstawianych dokumentów znalazł się m.in. wzór odstąpienia od umowy. Pracownicy ww. firmy poinformowali powodów, że muszą jeszcze udać się do placówki banku (...), aby dopełnić formalności.

Następnie powodowie wraz z E. N. udali się przedmiotowej placówki, gdzie podpisali trzecią umowę na kwotę około 19.000 zł, którą wypłacono im w gotówce. Kwotę tę przekazali E. N., będąc w przekonaniu, że wszystkie podpisywane do tej pory dokumenty dotyczyły umowy z bankiem (...). Jednocześnie E. N. poprosiła powodów, aby korespondencja dotycząca kredytu była przesyłana do niej. /bezsporne; umowa- k. 267-269, 21-25; wzór oświadczenia- k. 270; dyspozycja uruchomienia- k. 272; zeznania świadka E. N.- k. 245-249; protokół przesłuchania podejrzanej- k. 125-127 zał. akt IV K 315/15; zaświadczenie lekarskie- k. 237, k. 238; zeznania powoda- k. 314-316; zeznania powódki- k. 316-317/

W dniu podpisania umowy z poprzednikiem prawnym pozwanego banku (...) miał 72 lata, a C. P. miała 73 lata. / bezsporne/

Kwota kredytu uzyskanego od poprzednika prawnego pozwanego banku została przelana na rachunek bankowy E. N.. Pomimo uzyskania pieniędzy E. N. nie udało się uzyskać wykreślenia z rejestru BIK, ani otrzymać kolejnego kredytu. / zeznania świadka E. N.- k. 245-249/

W dniu 12 lutego 2014 r. powodowie udali się do banku (...) S.A., aby wziąć kolejny kredyt, celem udzielenia E. N. dalszego wsparcia finansowego. Na miejscu okazało się, że nie mogą uzyskać kredytu z uwagi na zadłużenie m.in. w banku (...) S.A. w G.. Ponieważ powodowie nie przypominali sobie, by kiedykolwiek zawierali umowę z wymienionym bankiem, skontaktowali się z synem, który był funkcjonariuszem Policji. Następnie zgłosili się na Komisariat Policji nr I K. w Ł., gdzie złożyli zawiadomienie o przestępstwie. /protokół- k. 2-4, k. 10 zał. akt IV K 315/15, zeznania powoda- k. 314-316, zeznania powódki- k. 316-317/

Pismem z dnia 10 lipca 2014 r. (...) Bank (...) S.A. w G. wypowiedział powodom przedmiotową umowę. / wypowiedzenie- k. 295/

W dniu 13 sierpnia 2015 r. (...) Bank (...) S.A. w G. został wykreślony z rejestru przedsiębiorców. Wymieniony bank został przejęty przez (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. /informacja z KRS- k 137, 138-175/

W związku z wprowadzeniem powodów w błąd co do wysokości zaciąganych kredytów, w tym również u poprzednika prawnego pozwanego banku, E. N. oskarżono o popełnienie czynu z art. 286 § 1 k.k. (oszustwo).

Prawomocnym wyrokiem tutejszego Sądu z dnia 23 czerwca 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IV K 315/15 E. N. została uznana za winną popełnienia przestępstwa polegającego na tym, że w dniu 30 lipca 2013 r. w Ł., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła C. P. oraz J. P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 108.618,75 zł w ten sposób, iż spowodowała zawarcie przez wymienionych m.in. z (...) Bank (...) S.A. umowy kredytowej na kwotę 38.132,38 zł poprzez wprowadzenie pokrzywdzonych w błąd co do ilości i wysokości zaciągniętych zobowiązań, tj. czynu z art. 286 § 1 k.k. /akt oskarżenia- k. 145-146 zał. akt IV K 315/15, wyrok- k. 219 zał. akt IV K 315/15/

Dokonując powyższych ustaleń Sąd jedynie częściowo oparł się na zeznaniach świadka J. Z., a to w zakresie w jakim potwierdziła, że w lokalu firmy pośredniczącej przy zawieraniu kredytów wraz z powodami obecna była E. N.. W pozostałym zakresie zeznania wymienionej okazały się nieistotne dla potrzeb rozstrzygnięcia. Świadek była wówczas pierwszy dzień w pracy, nie miała doświadczenia w zawieraniu umów kredytowych i bezpośrednio nie uczestniczyła

w podejmowanych czynnościach. Nie pamiętała okoliczności, które mogłyby mieć ewentualne znaczenie dla sprawy, w szczególności nie była w stanie podać w jaki sposób dokumentację przedstawiano powodom oraz o czym ich informowano.

Sąd pominął też dowody z zeznań świadków A. D. i E. K. (2), które miały zostać przeprowadzone w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu. Wymienionego dowodu nie udało się przeprowadzić w wyznaczonym przez sąd wezwany terminie z uwagi na niestawiennictwo świadków. W kontekście zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności wobec treści prawomocnego wyroku skazującego wydanego wobec E. N., przeprowadzenie wymienionych dowodów było jednak zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy. Okoliczności objęte tezami dla świadków – zgłoszonych do przesłuchania przez samych powodów – zostały uznane przez Sąd za udowodnione.

Pominać należało również dokument pod nazwą oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia umowy kredytu z wnioskiem o dobrowolne unieważnienie kredytu, datowany na 10 lipca 2015 r. (k. 12-13). Wypada zauważyć, że pismo było skierowane do poprzednika prawnego pozwanego, który został wykreślony z rejestru przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu. W aktach sprawy brak dowodu na to, by dokument ten kiedykolwiek został złożony pozwanemu przed doręczeniem odpisu pozwu. Powodowie nie wykazali, by osoba, która go podpisała została skutecznie umocowana do złożenia oświadczenia. Przede wszystkim jednak dokument nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy o tyle, że do zawarcia przedmiotowej umowy doszło na skutek przestępstwa, nie było więc konieczności uchylenia się od złożonego oświadczenia woli dla uzyskania ochrony prawnej przez powodów.

Uwzględniając powyższe Sąd oddalił również wnioski powodów o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych z zakresu okulistyki i bankowości jako irrelevantne dla potrzeb rekonstrukcji stanu faktycznego, jak również z punktu widzenia meritum sporu. Dopuszczenie tych dowodów spowodowałoby dalsze nieuzasadnione przedłużenie postępowania, a także w sposób znaczący (zbędnie) podwyższyłoby związane z nim koszty procesu.

Sąd zważył:

Powództwo okazało się uzasadnione, jednakże nie wszystkie argumenty powodów przemawiające za jego uwzględnieniem były trafne.

Biorąc pod uwagę treść art. 189 k.p.c. w pierwszym rzędzie należało ocenić, czy strona powodowa ma interes prawny w wystąpieniu z powództwem o ustalenie w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu przesłanka ta została spełniona. Ustawa nie zawiera definicji legalnej interesu prawnego. Na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego wskazuje się, że interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie polega na potrzebie usunięcia wątpliwości co do danego stosunku prawnego wynikających z sytuacji prawnej w jakiej znalazł się powód. Pojęcie interesu prawnego należy rozumieć szeroko, tzn. nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa, lecz w sposób uwzględniający oprócz treści tych przepisów również ogólną sytuację prawną powoda. Co się tyczy orzeczeń ustalających nieważność czynności prawnej, to potwierdzają one nieistnienie stosunku prawnego. Jako takie mają moc wsteczną w stosunku pomiędzy stronami danej czynności. (por. np. wyrok SN z dnia 27 maja 2017 r., III CSK 155/16, LEX).

Interes prawny występuje zawsze, gdy podmiot żądający udzielenia ochrony prawnej nie ma możliwości realizacji swojego żądania na drodze innego roszczenia. Na gruncie niniejszej sprawy ewentualna możliwość wystąpienia przez powodów z powództwem przeciwegzekucyjnym typu opozycyjnego, tj. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na podstawie art. 840 § 1 k.p.c. nie wyłącza ich interesu prawnego w wystąpieniu o ustalenie nieważności umowy.

Oba powództwa tj. z art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. oraz z art. 840 § 1 k.p.c. mają odmienny charakter i skutek. Orzeczenie wydane w oparciu o pierwsze z nich ma charakter deklaracyjny, a w oparciu o drugie – konstytutywny. Tym samym orzeczenie wydane w oparciu o art. 840 § 1 k.p.c. nie rozstrzygnie o tym czy oświadczenie woli strony powodowej zachowało ważność, czy też skutecznie zostało unieważnione. W toku postępowania wszczętego

na podstawie art. 840 § 1 k.p.c. Sąd musi ustalić, czy zachodzą przesłanki do wydania orzeczenia pozbawiającego tytuł wykonawczy wykonalności, ale ustalenia te nie znajdują odzwierciedlenia w sentencji orzeczenia. W przedmiotowej sprawie jedynie wytoczenie powództwa o ustalenie zapewni powodom pełną ochronę prawną, jego uwzględnienie umożliwi rozliczenie się z nieważnej umowy bez obciążenia szeregiem opłat i oprocentowania w niej określonych, które w toku egzekucji podlegały ściągnięciu w pierwszej kolejności. Spowoduje też, że w obrocie prawnym przestaną funkcjonować wszelkie zabezpieczenia zastrzeżone w przedmiotowej umowie kredytowej (por. wyrok SN z dnia 24 maja 2005 r., V CK 644/04, LEX; wyrok SN z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CSK 226/14, LEX). Ustalenie nieważności umowy, w odróżnieniu od uwzględnienia jedynie powództwa opozycyjnego, może wywierać inne, wieloaspektowe skutki na gruncie prawa prywatnego (ocena zdolności kredytowej nie powinna uwzględniać nieważnej umowy kredytowej) i publicznego (zwłaszcza prawa podatkowego z uwagi na eliminację podstawy uzyskania określonego przysporzenia majątkowego).

Przechodząc do merytorycznych podstaw rozstrzygnięcia wskazać należy, że zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą oraz zasadami współżycia społecznego.

Na gruncie niniejszej sprawy stwierdzić należy, że czynność prawna w postaci przedmiotowej umowy kredytowej została dokonana na skutek przestępczego działania córki powódki E. N.. Była więc nieważna jako sprzeczna z przepisami ustawy. Ogół zachowań prowadzących do podpisania przez powodów dwóch umów kredytu w dniu 30 lipca 2013 r., sprowadzał się bowiem do przestępstwa oszustwa popełnionego na ich szkodę przez córkę powódki. E. N. wykorzystując podeszły wiek powodów, ich zaufanie, wadę wzroku, zaaranżowała podpisanie trzech umów w taki sposób, że powodowie byli przekonani, że zawierają tylko jedną umowę kredytową na znacznie mniejszą kwotę niż to wynikało z podpisanych przez nich dokumentów. Nie bez znaczenia pozostaje zachowanie się pracowników pośrednika, którzy działając w imieniu i na rzecz banku nie wyjaśnili powodom rzeczywistego zakresu kontraktowania. Na marginesie odnotować należy, że za działania i zaniechania tych osób (także w procesie kontraktowania) bank niewątpliwie ponosi odpowiedzialność co najmniej na podstawie art 415 k.c. (culpa in contrahendo).

Umowa kredytu gotówkowego zawarta w tych warunkach służyła E. N. jako środek do uzyskania środków pieniężnych w warunkach przestępczych. Biorąc pod uwagę udział pracowników pośrednika kredytowego w uzyskaniu podpisów powodów pod umowę, jak i fakt, że pieniądze z kredytu nigdy nie miały służyć powodom, a jedynie realizowały oszustwo E. N., przedmiotowa umowa jako realizująca cel przestępczy obarczona jest pierwotną sankcją nieważności (fraus omnia corrumpit). Sąd podziela przy tym stanowisko zgodnie z którym nieważność wynikająca ze sprzeczności z ustawą, o której mowa w art. 58 k.c. polega na tym, aby zapobiegać powstawaniu stosunków prawnych przez system prawny zakazanych, co może mieć źródło w każdej z gałęzi prawa, w tym prawa karnego. Ukształtowanie oszustwa z art. 286 § 1 k.k. jako czynu zabronionego pod groźbą kary kwalifikuje czynność prawną będącą konsekwencją tego przestępstwa jako podlegającą rygorom sprzeczności z ustawą. Przepis art. 58 § 1 k.c. powinien więc mieć co do takiej czynności prawnej zastosowanie (por. wyrok SN z dnia 28 października 2005 r., II CK 174/05, OSNC z 2006 r., nr 9, poz. 149; wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 listopada 2016 r., I ACA 728/16, LEX).

Jednocześnie, umowa zawarta w tych warunkach jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.), a przede wszystkim zasadami uczciwości i lojalności kontraktowej uczestników obrotu cywilnoprawnego. Warto podkreślić, że zawarta umowa kredytu stanowiła umowę o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1528) nakładającej na kredytodawcę szereg obowiązków informacyjnych zarówno przed, jak i przy zawarciu umowy (art. 11 i n. ustawy). Nie ulega wątpliwości, że postępowanie przedstawicieli pośrednika banku, którzy nie tylko nie przekazali powodom informacji na temat treści umowy, a co najmniej utrudniali powodom zasięgnięcie tych informacji naruszało interes powodów jako konsumentów. Bank natomiast ponosi odpowiedzialność kontraktową za działania i zaniechania pośrednika w tym zakresie na zasadzie ryzyka (art. 474 k.c.), co ma znaczenie z punktu widzenia wagi naruszenia jego obowiązków informacyjnych.

Oceniane negatywnie jako nieuczciwe, nielojalne, a wręcz nakierowane na wyrządzenie szkody powodom postępowanie E. N. i przedstawicieli pośrednika pochłania niestaranność samych powodów będących osobami w podeszłym wieku działającymi w zaufaniu do E. N. i banku.

W kontekście powyższego bez znaczenia jest to, czy powodowie w sposób skuteczny uchylili się od skutków prawnych oświadczenia woli w postaci podstępnie wprowadzenia ich w błąd (art. 84 § 1 i 2 w zw. z art. 86 § 1 i art. 88 § 1 i 2 k.c.). Nieważność umowy wynikała bowiem z samego faktu, że realizowała cel przestępczy E. N., przy udziale pracowników działających w imieniu poprzednika prawnego pozwanego banku. Przypomnieć tylko należy, że powodowie nie wykazali skutecznego uchylenia się od skutków prawnych, o czym była już mowa w ramach oceny dowodów, jak również nie wykazali, iż nastąpiło to z zachowaniem rocznego terminu materialnoprawnego (art. 88 § 2 k.c.). Warto podkreślić, że powodowie o zaistnieniu błędu dowiedzieli się najpóźniej w dniu złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa na ich szkodę, tj. w dniu 12 lutego 2014 r., a złożenie pozwu wraz z oświadczeniami o uchyleniu się od skutków błędu nastąpiło w dniu 17 lipca 2015 r. Nie ulega przy tym wątpliwości, że sankcja nieważności bezwzględnej czynności prawnej wynikająca z art. 58 § 1 i 2 k.c. pochłania nieważność względną (wzruszalność) tej czynności na podstawie przepisów poświęconych uchyleniu się od skutków prawnych błędu i podstępu.

W kontekście powyższych rozważań nie było także podstaw do rozważania, czy wystąpiły przesłanki wyzysku z art. 388 § 1 k.c. Na marginesie odnotować jedynie należy, że powodowie nie podjęli nawet próby wykazania przesłanek wyzysku, a zwłaszcza ich przymusowego położenia (powodowie nie zaciągnęły kredytu na własne potrzeby), ani dysproporcji wzajemnych świadczeń stron w stopniu uprawniającym do przyjęcia, iż wartość jednego z nich w rażącym stopniu przewyższa wartość drugiego świadczenia. Powodowie nie przedstawili również jakichkolwiek argumentów, twierdzeń, ani tym bardziej dowodów na to, że – w przypadku stwierdzenia wyzysku – zmniejszenie lub zwiększenie określonego świadczenia stron jest nadmiernie utrudnione, co zgodnie z art. 388 § 1 k.c. czyni dopiero aktualnym roszczenie o unieważnienie umowy.

W tym stanie rzeczy powództwo podlegało uwzględnieniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z § 6 pkt 5 i § 13 ust. 2 pkt 1 obowiązującego w dacie wytoczenia powództwa rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461), zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 3.017 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu rozpoznawczym w pierwszej instancji (2.417 zł) i w postępowaniu zażaleniowym (600 zł).